

דבר חודש בחודשו

בס"ד

מתורתו של הגאון הגדול רבי יואל שוורץ שליט"א

עלון 23 שבט תשעט'

ר"מ בישיבת דבר ירושלים ומרבני שכונת מעלות דפנה

מלחמת המפרץ הראשונה והשנייה

השבת היהודית והשבת האוניברסאלית

דבר המערכת

באחד בחודש שבט תרגם משה רבנו את התורה בשבעים לשון "ויהי בארבעים שנה בעשתי-עשר חודש באחד לחודש, דיבר משה אל בני ישראל ככל אשר ציוה ה' אותו אלהים" (דברים א' ג'). "... הואיל משה באר את התורה הזאת לאמור" (שם ה'), רש"י מפרש: **בשבעים לשון פרשה להם**. ומבאר עיקר שפתי חכמים: **"למען תהיה מובנה לכל עם ועם ואיש ואיש כלשונו וכן נראה ממ"ש בפרשת תבוא וכתבת על האבנים באר היטב למען תהיה התורה פתוחה וגלויה לכל בני איש אשר בתבל"**. והמדרש מוסיף שהתורה ניתנה לנו כדי שנזכה בה את כל האומות.

בעלון זה נדון שבת האוניברסאלית. מלחמת המפרץ מזכירה לנו גם חשיבות השבת. במיוחד ארבעה סניפים של רשת חנויות שפתוחה בשבת נפגעו בטיילים הללו. המילה [טייל] עם חיריק יוצא [טל] בגימטריה 39 מלאכות.

מערכת העלון

תאריכי המשבר והמלחמה

שנת תש"ן, היא שנת חצות של האלף השישי, ולפי מקובלים, היא סיימה את תקופת משיח בן יוסף, והחלה תקופת משיח בן דוד. בספר תורת היחיאלי כתוב בשם האריז"ל שמשנת תש"ן ואילך יהיו גילויים שמימיים, שיסייעו לבטל את כוחות הרע_מהעולם.

עוד קרה בסוכות של שנת תש"ן, שהתפוררה ברית וורשה, עובדה שהחלישה מאד את כוחה של רוסיה, וכנראה, שזו הייתה סיבה עיקרית, שרוסיה לא יכלה למנוע מארצות הברית, להילחם נגד סדאם שהיה בן בריתה. בחודש סיוון של אותה שנה, נערך בארצות הברית, הכנס הראשון בהיסטוריה - של בני נוח [ובזוהר פרשת וארא שהייתה השבת האחרונה לפני פרוץ המלחמה, כתוב על קשר בין מלחמה שתהיה בבצרה, ובמלחמת המפרץ שהייתה בגלל כיבוש כוויית שסדאם לצורך הצדקת כיבושה, קרא לה מחוז בצרה של עירק, ובזוהר נאמר עוד;

מלחמת המפרץ הראשונה והשנייה

הקדמה

אף שעברו שנים רבות מאז הייתה מלחמת המפרץ הראשונה שהייתה בשנת תשנ"א. וגם מהשנייה שהייתה בשנת תשס"ג. בכל זאת ישנה חשיבות גדולה להמשיך ולהתבונן במה שקרה. ולא רק בגלל הנסים הגדולים שהיו וכתוב: "זכר עשה לנפלאותיו": עשרת אלפי בתים ניזוקו מהטיילים והנפשות כמעט ולא נפגעו, כי נהרגו ישירות מפגיעת הטיילים לא יותר משלושה בני אדם. התמונה המרגשת ביותר מגודל הנסים, הייתה, בית שנהרס עד הקרקע, ומבין ההריסות מבצבץ אדם חי ונראה שלם. חיילי ארצות הברית שבאו עם סוללות הפטריוט - שמטרתן הייתה ליירט את הטיילים, אמרו: כדאי היה להם לבוא ולראות בעיניים את הנסים המופלאים. בתים נהרסו לאורך הרחוב ובני אדם לא. 27% מתושבי המדינה הצהירו; שבעקבות מה שראו הם התקרבו יותר לדת, 27% הצהירו שראו בתופעות האלה נסים! עניינים אלו כבר נתבארו בספר נס להתנוסס והתקופה באספקלריה תורנית שחיבר רבנו. לכן אנו בסייעתא דשמיא בחיבור זה, בנושא שונה והוא, ההשלכות המדיניות והצבאיות שהתגלגלו מהמלחמות האלו ונוגעות לעצם היום הזה וככתוב (דברים ל"ב ז'): "זכור ימות עולם" אז "בינו שנות ודור"! ההיסטוריה היא תכנית הבורא לעולמו, ולכן שירת חד גדיא, שהדמויות בפזמון הזה, הם אבני דרך בתולדות האומה (לפי הגר"א ורבי יעקב מליסא), ובכל קטע חדש של הפזמון, חוזרים על הקטעים הקודמים, להראות שהקומה החדשה של ההיסטוריה בנויה על הקודמות לה ואינה דבר בפני עצמו. וראייה לדבר: סדאם כינה את עצמו נבוכדנצר השני. והגר"א בספר אדרת אליהו (פרשת בלק), כבר הודיע כי נבוכדנצר באחרית הימים, יקום לתחיה ויצטרף אל אויביו. [וגם בנה כור אטומי לצורך מלחמה בישראל, וקרא לו בשם י"ז בתמוז, הוא היום שבו נשברו הלוחות, בגלל חטא העגל, והפסדנו את מעלת קבלת התורה, ולכן תאריך זה היה זמן חורבן ירושלים! וישראל בשנת תשמ"ב בזמן חג השבועות יום מתן התורה, הפציצה והרסה את הכור הזה בסייעתא דשמיא מיוחדת, כך ונסגר המעגל]. וזה היה דבר חשוב ביותר, שאילו היה לסדאם

דבר חודש בחודשו – מלחמת המפרץ הראשונה והשניה שבת יהודית ושבת אוניברסלית

שלישיה לעם ישראל! (ישעיה י"ט): "ברוך עמי מצרים ומעשי ידי אשור ונחלתי ישראל!"

סימנים שמימיים למה שהיה אז

השם האמריקאי למבצע הצבאי של מלחמת המפרץ הראשונה היה "סופה במדבר" ולכאורה הוא רמוז בשעיה כא' א': "כסופות בנגב לחלוף במדבר ים" ופירש רש"י: "צבאות אויב יעלו על בבל". שם הטנקים שבהם כבשו את עירק היה אברהמס, כאילו אברהם אבינו, חזר לבלל להעניש אותה, על מה שעשו לנו במרוצת ההיסטוריה מזריקתו לכבשן האש עד ימינו, ככתוב: "מראש פרעות אויב", מתחילת הצרות שעשו, עוד מזמן אברהם. שלחו לבצרה במיוחד מטוסים אף 15 להילחם בצבא העיראקי שהתרכז שם, ומטוסים אחרים למקומות אחרים. מטוס זה מכונה באנגלית: נשר! וכתוב (ירמיה): "מי זה יעלה כנשר על בצרה" ופירש המלבי"ם

39 טילים נורו על ישראל כמניין ט[נ]ל ו-ל"ט מלאכות שבת, ורשת חנויות מחללת שבת נפגעה מהטילים בארבעה סניפים של הרשת. אמריקה שלחה מערכת הגנה מפני הטילים וכתוב: "שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביך". המילה ישליו היא בגימטריה אמריקה.

השבת היהודית והשבת האוניברסלית

אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד היו נגאלים (שבת קי"ח):

אף שכוונת המאמר שבפתיח - ששמירת שתי שבתות מורה על קביעות, והיא תהיה סיבת הגאולה כי שבת היא יסוד האמונה כמו שיבואר אי"ה בהמשך, נראה, שיתכן שהכוונה [גם] לשמירת שתי השבתות השונות: שבת - זכור, שבת - שמור! שהן, שבת האוניברסלית ושבת היהודית! ואז תבוא השאלה למה נאמרה השמירה האוניברסלית הזו בישראל! ובהכרח, שאז כוונת המאמר היא: שעלינו מוטלת החובה ללמד זאת לעולם כולו.

המקור לשתי השבתות השונות: עם ישראל מדליק לכבוד שבת לפחות שני נרות, אחד כנגד זכור השני כנגד שמור. אבל הברכה היא "להדליק נר של שבת" לשון יחיד [ונראה מכך, שמלבד הטעם שמברכים בלשון יחיד - כי מעיקר הדין די בנר אחד, אלא, גם להדגיש את הנר המיוחד של שבת היהודית] כמו שמבואר בפסיקתא דרב כהנא (פרק כ"ג): זכור לאומות העולם, שמור לישראל. [ולכן נראה, שגם מי שמוסיף להדליק נרות כנגד דברים אחרים כמו חמשה חומשי תורה או כנגד משהו אחר, ראוי לו להבליט שני נרות יותר מהשאר כדי להדגיש את האמור - נר כנגד זכור ונר כנגד שמור].

כוונת הדברים היא, לפי השוני שבין עשרת הדברות שבלוחות הראשונות לשניות! בלוחות הראשונות נאמר: "זכור את יום השבת לקדשו... כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בס וינח ביום השביעי על כן ברך ה' את

שהמלחמה בבצרה- שיעוררו הערבים, תביא להתעוררות בקרב העמים לעבודת ה'.

תאריך תחילת משבר המפרץ: למחרת ט' באב בשנת תש"ן, סדאם, יזם אחיזת עיניים, כאילו הוא מנהל משא ומתן עם שליטי כווית, ולמחרת הוא הכריז, שהדבר נכשל, ופלש לשם, וכבש אותה, וקרא לה מחוז התשע עשר של עירק מחוז בצרה. והזוהר בפרשת וארא [שבת האחרונה לפני פרוץ המלחמה] כתב על סמך הכתוב (ישעיה ס"ג): "כי זבח לה' בבצרה", שבני ישמעאל יעוררו מלחמות גדולות בעולם ויבואו בני אדום להלחם נגדם. בארץ הסיסמה של פיקוד העורף הייתה; "נחש צפע" ומטרתה הייתה, להודיע להיכנס לחדרים האטומים כי טיל מעירק בדרך לארץ. המהר"ם שיף בדרושים נחמדים (מובאים בסוף מסכת חולין) כתב: "בא פרעה" בגימ' "נחש", ככתוב (ישעיה יד'): "כי משורש יצא צפע" [וצפע גימ' עמלק] וסוף הפסוק "ופריו שרף מעופף" וחששו מפני טילים כימיים. והמלחמה פרצה לקראת השבת שהייתה פרשת בא. האולטימאטום שאמריקה נתנה לסדאם, נגמר לקראת א' שבט [ראש השנה לאילן לדעת בית שמאי] שנת תשנ"א לפני המלחמה, היה ליקוי חמה, שהוא סימן לא טוב לאומות העולם! והמלחמה עצמה פרצה ב' שבט והסימן לזה הוא הכתוב (תהלים ב') "תרועם בשבט ברזל וככלי יוצר תנפצם". המילה בשבט היא ב' - שבט!

על המלחמה ההיא אמר יצחק רבין שאפשר לראות בזה פעמי משיח! שאחרים נלחמים באויב הגדול שלנו, והעליה מרוסיה המשיכה להגיע למרות המלחמה. ורבים ראו בה שבירת ההתפארות הישראלית שאמרה; ר"ל "ניקח גורלנו בידינו" וכאן היה כפשוטו "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" ובפרשת בשלח שכתוב: "וחיזקתי את לב מלך מצרים ורדף אחריכם". השווה בעל הטורים את הפסוק בספר יחזקאל: "וחזקתי את זרועות מלך בבל" - שהקב"ה מחזק לב הרשעים כדי להיפרע מהם, כך גם ההתעקשות של סדאם - לא לעזוב את כווית הכבושה, הביאה הרס על צבאו עד שלבסוף הוא נכנע.

מלחמת המפרץ השניה שהייתה בשנת תשס"ג. החלה במוצאי הפורים ונסתיימה בערב פסח. ובמלחמה זו כבשו את עירק והשמידו את סדאם. ועירק נחלשה מאד, ומלחמות פנימיות פרצו שם, ואף לאחר שהוקם שלטון הוא חלש ונמשך לאירן. זה גרם לאביב הערבי! שהחל בשנת תשע"א שהיא נחשבת חצי שעה אחר חצות היום של האלף הששי, והוא כמו זמן קרבן התמיד [שעה היסטורית היא 41 שנה ו-8 חודשים]. גם עקב כך, אירן התחזקה ומאיימת על מדינות האזור, וזה הביא להתקרבות בינם לבין ישראל, במיוחד אחר שאובמה הזניח אותם. סעודיה וישראל ספגו אז טילים ועכשיו נוצרו קשרים ביניהם. וכן מצרים מחזקת את קשריה עם ישראל. וכתוב: שלעתיד לבוא מצרים ואשור יהיו

דבר חודש בחודשו – מלחמת המפרץ הראשונה והשניה שבת יהודית ושבת אוניברסלית

[השיא יצירה של שינוי בחפץ כי זה נועד להזכיר את בריאת העולם יש מאין, לא עבודה, כי לא הטרחה היא האיסור, אלא היצירה שנעשית על ידי מלאכה היינו השינוי שהמלאכה עושה בדבר]. וכן נוסף בלוחות השניות איסור "לא תתאוה!" כי ישראל מצוים גם על שליטה בתאוה בלא מעשה.

סיבת השינוי בין הכתוב בלוחות הראשונות לשניות היא, כיוון שחטאנו בעגל, שהוא לפי הזוהר היה חצי שור וחצי חמור ופירש בעל התמונה (מובא בילקוט הראובני פרשת כי תישא) עשו – שור, ישמעאל – חמור! היינו כבר תיקון העולם כבר זקוק להם דבר שהרמב"ם הלכות מלכים פרק י"א כתב ששתי הדתות הנצרות והאיסלם עזרו לקרב את ביאת המשיח. ולכן הלוחות השניות שבאו אחר החטא ניתנו רק לישראל, ולכן עונש חטא העגל קיים בכל הדורות. זה הביאור ל"וביום פוקדי ופקדתי" – שאין פורענות באה לישראל שאין בה מחטא העגל, למרות הכפרה, כיון שכבר היה צורך לבוא נצרות והאיסלם אשר צימצמו אלילות ופרסמו את התורה. בגלל שירדנו אחר החטא מגדלותנו וכבר לא יכולנו לגמור לבדנו את התיקון.

כנראה שזו גם כוונת הגמרא (ע"ז ט'): "ששת אלפי שנה הן שנות עולמנו ומתחלקות: אלפיים תוהו, אלפיים תרה, אלפיים ימות המשיח [ומסיפה הגמרא]: "ובעונותינו יצאו מה שיצאו" ששנות ימות המשיח קשורות לדתות ההן.

דבר נוסף יתבאר על פי האמור והוא: משה תרגם את התורה בשבעים לשון ככתוב (פרשת דברים): הואיל משה ביאר את התורה, וכתב רש"י: בשבעים לשון. וכן יהושע כתב על המזבח בהר עיבל את התורה בשבעים לשון והעתיקו הגויים, והכל נעלם, ורק תרגום השבעים שתרגמו ליוונית, הוא התפשט לעולם, ממנו תרגמו לכל יתר העמים וגם פרסום זה לא עשו היהודים.

לפי זה מובן ההבדל: לוחות ראשונות היו לוחות אוניברסליות לכל האנושות [אף שאיסור מלאכה נאמר רק לישראל] והשניות רק לישראל.

עוד הבדל בין הלוחות הראשונות והשניות בראשונות כתוב: "על כן ברח' ה' את יום השבת ויקדשהו", ובשניות לא כתוב. כי הגוי צריך לשמוע את התועלת שבשמירת השבת. מה שהיהודי ישמור גם אם לא יכיר בטובת השבת, ובגמרא (ביצה טז).

שכתוב שהגויים יענשו על שלא שמרו שבת, תמהו (ראה מהרש"א שם) הרי גוי ששבת חייב מיתה? ולפי האמור כאן, הכוונה על שבת האוניברסלית וחוב שמירת השבת היהודית אסורה עליו.

לפי האמור אולי יובנו דברי הנביא ישעיה באופן אחר מפירוש רש"י שנאמר שם בכתוב "ואל יאמר בן הנכר הבדל יבדילני ה' מעל עמו... ובני הנכר הנלווים אל ה' לשרתו ולאהבה את שם ה' להיות לו לעבדים כל שומר שבת מחללו ומחזיקים בברית, והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפילתי עולותיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים" ונאמר גם לפני כן "אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה כל שומר שבת מחללו" לכאורה הוא שבת שונה כי הוא אמור ליהודים. אמנם רש"י שאר מפרשים פירשו; הנלווים אל ה' אלו גרים, אבל לפי מדרש המוזכר

יום השבת ויקדשהו". וגם אין מוזכר איסור לא תתאוה בדיברה של "לא תחמוד".

והסיבה לכל זה: כי הדיברות שבלוחות האלו כוללות את מצוות השבת, נאמרו גם בשבעים לשון לכל העמים (שבת פח: והמדרש). עיקר טעם של השבת העולמית – היא זכירת מעשי בראשית. כי השבת הראשונה מעידה על כך, כדברי הרש"ר הירש: שאילו חלילה הבריאה נוצרה מאיליה, מדוע לא נוצר מאז שום חוק טבע חדש! ובהכרח, שכל הטבע נוצר באותם ששת הימים, שהבורא קבע אז את חוקי הטבע הקיימים בעולם וככתוב (תהלים קמ"ח): "חוק נתן ולא יעבור".

וגם איסור לא תתאוה לא מוזכר באותם הלוחות, ידוע כי הגויים התקשו בזה: כיצד ניתן לשלוט על תאוות הלב? אמנם האבן עזרא הסביר את המצווה, אך הסברו משכנע רק יהודים (דבר שנבחן שכל הדברות, מלבד פרט זה, נמצאו מובנות גם לגויים, וכיוון שעשרת הדברות נאמרו לכל, לכן אין לומר עשרת הדברות בפני עצמן בציבור, כי הנוצרים אימצו אותן כאילו אלו הן המצוות היחידות – מה שכינו חז"ל: "מפני תרעומת המינים")

לכן כאמור אין הלכה זו "איסור לא תתאוה" מופיעה בלוחות האלה. ואיסור לא תחמוד לבדו, הוא איסור לעשות מעשה נגד רצון בעל החפץ – להשיג את מה שהלב חמד, והוא דבר שהגוי מסוגל לקבל.

בלוחות השניות נאמר: "שמור את יום השבת לקדשו כאשר ציווך ה' אלוקיך לא תעשה כל מלאכה... למען ינוח עבדך ואתך כמוך, וזכרת כי עבד הייתה בארץ מצרים ויוציאך ה' אלוקיך משם ביד חזקה וזרוע נטויה על כן ציווך ה' אלוקיך לעשות את יום השבת" [נוספו בדיברה זו המילים "כאשר ציווך" כי מצוות שבת נאמרה לישראל כבר במרה].

וגם סיבת חיוב שמירת השבת בלוחות אלו השניות, היא יציאת מצרים, ולא מעשה בראשית [כי יציאת מצרים ראינו בעינינו] עוד נוסף בלוחות אלו השניות, ציווי "לעשות את יום השבת" לא רק לנוח בשבת כמו שגם כתוב (שמות פרשת כי תישא): "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת"... שאין מנוחת השבת רק יום של בטלה מעבודה חלילה, שהבטלה מביאה לידי חטא ומחלות נפש, כמו שקורה אצל הגויים באירופה הבטלים ממלאכה ביום ראשון בשבוע. [והוא מכונה בשפה הרפואית הנאורוזה של יום ראשון, משום שבגלל הבטלה רבים השיכורים, או יוצאים מדעתם, וגם יותר אנשים מתאבדים בו מאשר ביום רגיל], אלא הוא יום של עשייה רוחנית, וגם זה דבר זה נשמט מהלוחות הראשונות.

ובלוח זה מוזכרת מנוחה בשבת, ומנוחה אמיתית היא ביטוי לשלמות רוחנית, כי הנפש מחפשת רוחניות ואינה מסתפקת בשום הנאה גשמית, לכן גם ברוך בן נריה שהכין עצמו לנבואה ולא זכה לה, כי הזמן היה כבר זמן של הסתרת פנים – זמן חורבן הבית וגלות. וכך אמר (ירמיה): "יגעתי באנחתי ומנוחה לא מצאתי" כינה את הנבואה בשם מנוחה! ובשבת זוכה היהודי לנשמה יתירה. בראשונות רק נאמר שהשבת היא ממלאכה

דבר חודש בחודשו – מלחמת המפרץ הראשונה והשניה שבת יהודית ושבת אוניברסלית

עוד תועלת שהשבת תביא לגוי תועלת גדולה, הוא איחוד המשפחה, בליל שבת יעשו ארוחה חגיגית לכבוד היום, כאשר כל המשפחה יושבת יחד. ישירו שירי שבת ויקראו פרקים בני"ך על השבת, לדוגמה: פרשת בראשית מעשה הבריאה, מזמור שיר ליום השבת פרק ברכי נפשי תהלים ק"ד וכדומה. נראה שאנו יכולים לעורר את העמים לשמירת השבת שלהם על ידי שידליקו מדי שבת שני נרות לזכור את עניין שתי השבתות האמורות. והנה, פרסום עניין שני הנרות לאומות, כאשר הדבר המרכזי שבו הוא הבריאה שכל מה שקיים בעולם מעשה יד ה' הוא, זה יכול וצריך להיות, תיקון גדול לסגידה לאליל האבולוציוני, שהוא כשאר האלילים אין בו שום ממש, ואותו יצר שהביא את האנושות לעבוד לעץ ואבן. אותו יצר מביא את האנושות להאמין, בהבל - שכל המדע וכל הגיון סותר אמונה תמוהה זו. ויבוא יום והאנושות תתפכת, ותשאל כמו רב אשי ששאל: איך יתכן שבני אדם בני דעת [והפירמידות, החניטה במצרים יוכיחו כי דברים אלו מעוררים פליאה גם בימינו] עבדו את האלילים? וענה לו מנשה מלך יהודה: אילו היית חי בזמן שהיצר הוא שלט, הייתה קושר לרגליך דבר המקל לך לרוץ ורץ אחר האלילים!

אולי מדובר בשבת אוניברסלית – שהרי סוף הפסוק " כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים" משמעות עמים לא יהודים. אמנם המילה מחלל שבת מקובל לפרש על ידי מלאכה, אף כי אין הכרח לזה. רש"י (יבמות מח:) סובר שבן נח חייב לשמור שבת כי המחלל שבת נחשב כעובד אלילים והתוספות הוכיחו שלא כמותו, וסברו, שאדרבה אסור לו לשמור שבת. והחתם סופר בחידושו לחולין דף לג. סבר: שרק גוי עכו"ם ממש אסור לשמור שבת לא בן נח. והביאור הלכה (סי' ש"ד) נטה לומר; שאם בן נח כשקיבל על עצמו את שבע המצוות שחייב בהן, והוסיף וקיבל על עצמו גם לשמור שבת, זה מחייב אותו לשמור שבת כמו יהודי. התועלת לגוי לשמור שבת מלבד חיוב המצווה שבדבר: לפני כששים שנה שליטי העולם רצו בגלל שהמכונות עושות את עיקר העבודה בימינו, לקצר את השבוע לחמשה ימים, ואנשי מדע גדולים חקרו את הדבר, והגיעו למסקנה - שאחד לשבע היא המנוחה הנכונה, ובמקום זה יש לעשות חופש באביב וסתיו, עיתונאים שסקרו את העניין השתוממו שאחר הרבה שנים הגיעו לאותה מסקנה של התורה. אולי המנוחה שלהם תהיה יום עבודה מקוצר, או פעילות בבית, כדי שתהיה השבת האוניברסלית, שונה משבת יהודית - המחייבת שביתה מכל מלאכה.

**המכון להסרת מכשול איסור תולעים לזיכוי הרבים!
ניתן להזמין הרצאות מהרב שליט"א בעניין תולעים ודרכי הטיפול בהם**

054-841-6169

לעילוי נשמת מישה בן תמרה ויצחק ת.נ.צ.ב.ה.

תרומות והקדשות: 058-325-8278

על המדף

זוכה רבנו לזכות כלל ישראל בחיבור: התקופה באספקלריה תורנית להשיג את הספרים בחנות "יש כיוסי" [סריגת שוורץ], מלכי ישראל 1, ירושלים טל" 02-5383955
ניתן להקדיש את הגליון לע"נ רפואה וכו'... לתרומות והקדשות ניתן להתקשר 058-3258278

להערות והארות, ולקבלת העלון במייל ולתגובות: אש"ל – איגוד שומעי לקחו של רבינו:

eeguds@gmail.com